

УДК 336.145:336.02

С. О. Рибак, канд. екон. наук, доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

РОЛЬ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

С. А. Рыбак, канд. экон. наук, доцент

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

РОЛЬ БЮДЖЕТНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ФИНАНСОВОЙ СТАБИЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Sergey Rybak, PhD in Economics, Associate Professor

Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, Ukraine

THE ROLE OF BUDGET SECURITY BY SECURING FINANCIAL STABILITY OF THE STATE

У статті розглянуто роль системи бюджетної безпеки в забезпеченні фінансової стабільності держави. При цьому було проведено аналіз сутності дефініції «фінансова стабільність», що дозволило, оперуючи отриманими результатами, обґрунтувати онтологічний взаємозв'язок між цією категорією та системою бюджетної безпеки. Відповідно, конкретизовано наявність взаємної детермінації між окресленими об'єктами, виділено два види зв'язку між ними, а саме: ендогенна детермінація та екзогенна детермінації. Також було уточнено зміст окреслених типів взаємозв'язку, визначено їх природу та з'ясовані особливості прояву кожного з них.

Ключові слова: бюджет; бюджетна безпека; безпека; фінансова стабільність; фінансова безпека.

В статье рассмотрена роль системы бюджетной безопасности в обеспечении финансовой стабильности государства. При этом был проведен анализ сущности дефиниции «финансовая стабильность», что позволило, оперируя полученными результатами, обосновать онтологический взаимосвязь между этой категорией и системой бюджетной безопасности. Соответственно, конкретизированы наличие взаимной детерминации между очерченными объектами, выделено два вида связи между ними, а именно: эндогенная детерминация и экзогенная детерминация. Также было уточнено содержание определенных типов взаимосвязи, определены их природу и выяснены особенности проявления каждого из них.

Ключевые слова: бюджет; бюджетная безопасность; безопасность; финансовая стабильность; финансовая безопасность.

Within the article, the role of the budget security system by ensuring financial stability of the state is considered. The analysis of the essence of the definition of "financial stability" is carried out, which allowed, based on the obtained results, to substantiate the ontological relationship between this category and the budget security system. Accordingly, the existence of mutual determination between the outlined objects is specified, two types of connection between them are distinguished, namely: endogenous determination and exogenous determination. In addition, the content of the outlined types of interrelation is clarified, their nature is determined and peculiarities of the manifestation of each of them are clarified.

Key words: budget; budget security; security; financial stability; financial security.

JEL Classification: H12; H68

Постановка проблеми. Забезпечення стабільного розвитку економіки країни є однієї з умов її подальшого функціонування. Процеси стохастичності, дисипативності, турбулентності, які періодично виникають у межах господарських систем, дуже негативно впливають на розбудову національного господарства країни, окремих його сфер та галузей. Особливо гостро деструктивні чинники від таких процесів відчуває фінансова система країни, яка за несприятливих умов функціонування має потенціал до продукування власних деструктивних чинників та детермінант, які лише поглиблюють кризові ситуації в країні.

Відповідно уникнення окреслених ситуацій є одним із найважливіших завдань органів державної влади. Формування сприятливого економічного середовища для стійкого розвитку суб'єктів господарювання є беззаперечною умовою забезпечення фінансової стабільності в країні. Окреслені процеси можна реалізувати виключно через підтримку рівня економічної безпеки на належному рівні, зокрема постійно здійснювати моніторинг параметрів безпеки в економічній сфері, включаючи фінансову та, зокрема, бюджетну безпеку.

Забезпечення ефективних умов для роботи бюджетної системи також є важливою та невід’ємною компонентою формування економічної безпеки в країні. Акумуляція, рух та використання бюджетних коштів є однією з найбільш важливих складових процесів перерозподілу ВВП, від таких ресурсів залежить функціонування системи державного регулювання економіки в усіх сферах національного господарства. Таким чином, бюджетна безпека відіграє ключову роль у реалізації процесів зміцнення економіки країни, формування її належного рівня та створення умов для його підтримки в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості забезпечення фінансової стабільності в країні, формування умов для підвищення рівня економічної та фінансової безпеки розглядалися в наукових роботах таких учених: О. Самко, Я. Белінська, Б. Пшик, Т. Андрейків, Т. Унковська, В. Шевчук, Я. Коріньок, В. Саврадим, В. Козюк, Г. Беленька, Я. Проценко, Н. Плешакова, Л. Петриченко та ін.

Питанням сутності бюджетної безпеки, її ролі в забезпеченні фінансової безпеки держави, формування умов для стабільного розвитку національної економіки присвячені праці таких науковців: О. Богма, О. Бондарук, Т. Бондарук, О. Бородій, З. Варналій, Г. Ізотова, К. Захожай, Л. Зверук, Л. Коваль, О. Колісник, Н. Корень, А. Кулінська, І. Макарчук, С. Онищенко, Ю. Постоленко, О. Проказюк, О. Рожко, Л. Сергієнко, Н. Ситник, О. Тарасова, С. Фролов

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на значну кількість наукових робіт у сфері пізнання сутності бюджетної безпеки, дослідження її впливу на стабільний розвиток окремих компонентів фінансової системи, досить малодослідженими залишаються питання пізнання особливостей впливу системи бюджетної безпеки на фінансову стабільність країни.

Мета статті. Метою статті є дослідження ролі бюджетної безпеки в забезпеченні фінансової стабільності країни.

Виклад основного матеріалу. Розпочнемо дослідження з пізнання сутності категорії «фінансова стабільність» та визначення базових її ознак. Такий підхід дозволить конкретизувати роль бюджетної системи у формування стійкого розвитку економіки країни, обґрунтувати важливість забезпечення безпеки функціонування такої системи. Зауважимо, що «фінансова стабільність – стан, до якого прагне будь-яка фінансова система. Хоча це поняття інтуїтивно зрозуміле, чітко дати йому визначення – непросте завдання» [4]. Взагалі «стабільність це стан сталого функціонування всіх складових економіко-правових та політичних відносин на засадах збалансованості інтересів основних суспільних груп, у якості критерію стану функціонування суспільства» [2, с. 156]. Стабільність – це здатність системи перебувати в рівновазі, функціонувати, не змінюючи свою структуру [12]. У таблиці представлені наукові підходи до розгляду сутності категорії «фінансова стабільність».

Таблиця

Наукові концепції розгляду сутності категорії «фінансова стабільність»

Визначення	Джерела
1	2
Фінансова стабільність – динамічна характеристика здатності фінансово-кредитної системи до поглинання впливу негативних загроз зовнішнього та внутрішнього середовища з метою ефективної трансформації фінансових ресурсів у розвиток реального сектору економіки країни [11, с. 118]	Самко Н. Г. Фінансова стабільність як чинник розвитку національної економіки. <i>Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка</i> . 2014. Вип. 710-711. С. 113–117.
Фінансова стабільність – спроможність фінансової системи ефективно виконувати свої функції, передусім забезпечувати ефективний розподіл ресурсів та нормальний перебіг економічних і фінансових процесів, здатність фінансової системи виконувати свої функції навіть під впливом негативних шоків та в стані відхилення від рівноваги характеризує її стійкість [5, с. 3]	Забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах посткризової економіки / Я. В. Белінська [та ін.]. Київ : НІСД, 2011. 88 с.

Закінчення табл.

1	2
Фінансова стабільність – це стійкий стан фінансової системи країни, що дає змогу забезпечити безперерйне здійснення розрахунків в економіці, високий рівень довіри до фінансово-кредитних установ, відсутність надмірної волатильності фінансових ринків, ефективний розподіл фінансових ресурсів та можливість управління фінансовими ризиками, а також запас міцності у фінансовій системі, що дає змогу протистояти негативним економічним шокам у майбутньому та запобігати їх негативному впливу на економіку [9, с. 96]	Пшик Б. І. Фінансова стабільність: сутність та особливості прояву. <i>Вісник СевНТУ. Сер.: Економіка і фінанси</i> . 2013. Вип. 138. С. 91–96.
Фінансова стабільність – це здатність фінансової системи протистояти негативним тенденціям та явищам у фінансовому секторі, які здатні вплинути на процес економічного зростання [2, с. 158]	Андрейків Т. Я., Канцір І. А., Сенищ П. М. Концепція фінансової стабільності: теоретико-методичний підхід. <i>Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки</i> . 2016. Вип. 51. С. 155-158.
Фінансова стабільність економічної системи – такий режим її функціонування, коли а) вона перебуває в динамічному стані фінансової рівноваги або б) в разі екзогенних або ендегенних шоків її відхилення від рівноваги лежить у заданих межах і вона здатна повернутися в режим фінансової рівноваги [13, с. 23]	Унковська Т. Є. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів. <i>Економічна теорія</i> . 2009. № 1. С. 14–33.
Фінансова стабільність – це спроможність підприємства досягати стану фінансової рівноваги при збереженні достатнього ступеня фінансової стійкості та зберігати цей стан у довгостроковій перспективі при ефективному управлінні фінансами [14, с. 183]	Шевчук В. В. Фінансова стабільність держави та її ознаки. <i>Фінанси, облік і аудит</i> . 2013. Вип. 1 (21). С. 181–188.
Фінансова стабільність – це динамічний якісний стан фінансової системи, за якого вона здатна ефективно та безперерйно виконувати свої основні функції, навіть під впливом ендегенних та екзогенних шоків [7, с. 129]	Коріньок Я. О. Сутність фінансової стабільності та особливості її прояву. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету</i> . 2015. Вип. 11. Ч. 2. С. 126–130.
Фінансова стабільність – це стан динамічного розвитку фінансової системи, за якого протягом тривалого періоду зберігається її міцність і проявляється здатність еволюціонувати без збоїв за допомогою абсорбції різних шоків [10, с. 37]	Саврадим В. М. Фінансова стабільність: теоретичні обґрунтування й практичні підходи. <i>Наукові праці НДФІ</i> . 2013. № 4 (65). С. 30–37.
Глобальна фінансова стабільність – такий розвиток фінансового сектору, який би сприяв довгостроковому зростанню глобальної економіки в цілому, забезпечив безперешкодне фінансування дефіцитів платіжних балансів із приватних джерел, створив рамкові угоди для запобігання кризовим ситуаціям у фінансово-банківській та валютно-курсовій сферах окремих країн і їх поширенню на інші країни [6, с. 35]	Козюк В. В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності. <i>Вісник НБУ</i> . 2007. № 4 (134). С. 34–39.

Джерело: систематизовано та узагальнено автором.

Отже, врахування наукових концепцій розгляду сутності категорії «фінансова стабільність» дозволяє конкретизувати такі її особливості:

- невід’ємна частина забезпечення надійного функціонування фінансової системи країни;
- синергетичний результат взаємодії фінансових установ, фінансових ринків та інфраструктури, а також фінансових відносин, які виникають у сфері реальної економіки [9];
- стан рівноваги, стійкості та спроможності фінансової системи країни залишатися в такому становищі в довгостроковій перспективі;
- здатність протидіяти зовнішнім та внутрішнім деструктивним впливам;
- одна з базових умов забезпечення економічного розвитку в країні;
- об’єктивна залежність від рівня стабільного функціонування інших систем, включаючи політичну стабільність, соціальну стабільність, економічну стабільність;

– формування відбувається під впливом великої кількості факторів, а саме: політичних, макроекономічних, соціальних, інформаційних, демографічних, інституційних та організаційних;

– частково визначається ефективною взаємодією між окремими економічними агентами, які беруть участь як у розбудові фінансової системи держави, так і в реалізації функцій регулювання і контролю;

– можливість кількісної та якісної детермінації рівня фінансової стабільності у визначений період.

Якщо фінансова система країни є стабільною, то можна констатувати такі особливості її функціонування:

1) відбувається ефективний процес перетворення тимчасово вільних коштів фізичних та юридичних осіб у інвестиції та позикові кошти;

2) існує певний запас фінансової міцності в банківській системі та сформований достатній обсяг золотовалютного запасу в країні;

3) існує достатній рівень довіри між власниками фінансових ресурсів та фінансовими установами, які бажають їх залучити для власної діяльності;

4) сформований ефективний процес повернення зовнішніх та внутрішніх позик і рівень державного боргу знаходиться у допустимих з позиції економічного розвитку межах;

5) формування доходів та видатків бюджетів усіх рівнів є збалансованим, а показник бюджетного дефіциту лише сприяє економічному розвитку країни, а не є наслідком незбалансованого функціонування всієї фінансової системи;

6) існує здатність ефективно здійснювати регулювання системно важливих фінансових установ в країні, вчасно виявляти ризики їх неплатоспроможності та проводити відповідні санаційні заходи без негативного впливу на загальний розвиток фінансової системи держави;

7) на грошовому ринку існує достатня пропозиція фінансових ресурсів, а їх доступність не стримує розвитку економіки країни;

8) сформовані та запроваджені механізми гарантування повернення коштів економічним суб'єктам у разі настання несприятливих подій у функціонуванні фінансової системи країни і т. ін.

Отже, фінансова стабільність держави залежить від значної кількості різних за своєю природою процесів, які пов'язані з обігом фінансових ресурсів у межах системи національної економіки. Відповідно фінансова стабільність залежить і від ефективного функціонування бюджетної системи країни, її здатності протидіяти впливу ендогенних та екзогенних чинників, рівня її безпеки.

Бюджетна безпека та фінансова стабільність як два взаємообумовлені поняття мають досить тісний онтологічний зв'язок та здатність визначати стабільність і достатній рівень один одного. На рис. 1 графічно проілюстрований такий зв'язок.

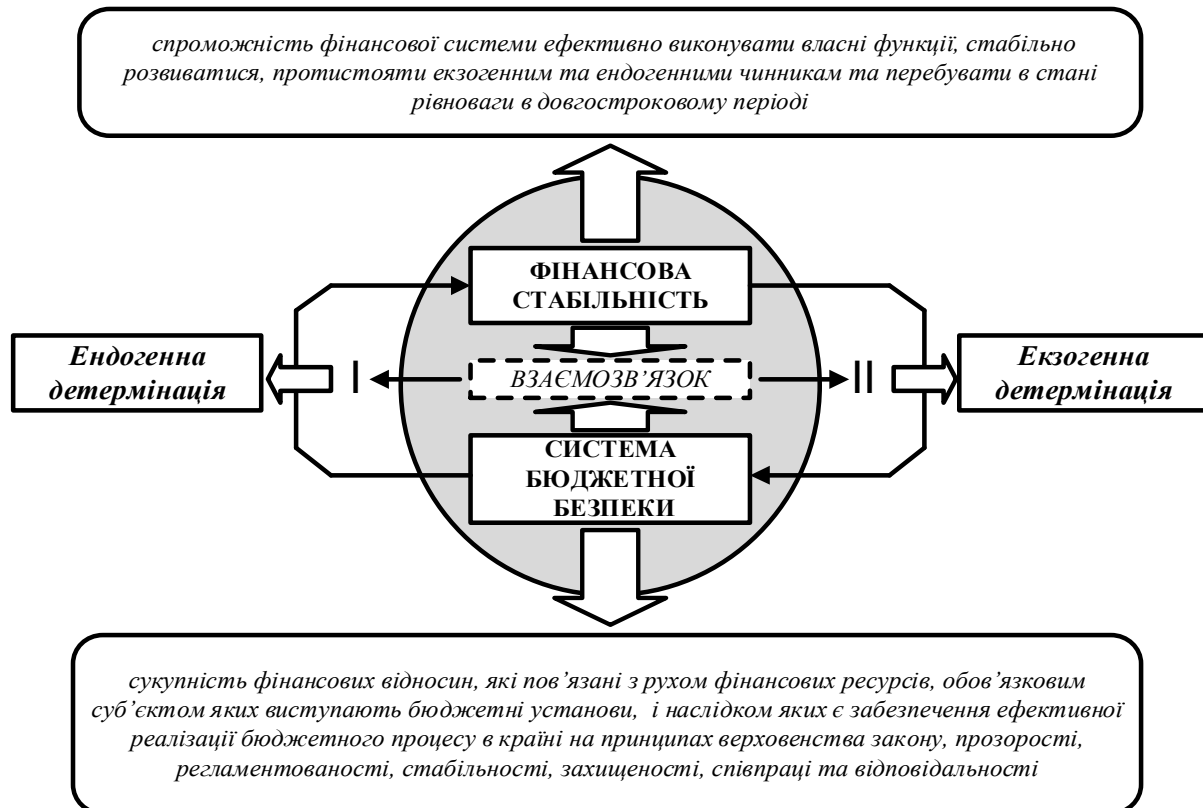

Рис. 1. Графічна модель онтологічного зв'язку між бюджетною безпекою та фінансовою стабільністю в країні

Джерело: складено автором на основі [1; 3; 8].

Розглянемо представлену на рис. 1 інформацію більш детально. Отже, між фінансовою стабільністю та бюджетною безпекою зв'язок можна описати за допомогою обґрунтування двох їх видів.

1. Ендогенна детермінація – сутність зв'язку полягає в розгляді впливу бюджетної безпеки на формування належного рівня фінансової стабільності в країні. Цілком логічно, враховуючи окреслені підходи до розуміння сутності такої стабільності, що ефективного функціонування бюджетної системи є певним компонентом, який відіграє ключову роль у її забезпеченні.

Безпосередньо наявність належного рівня бюджетної безпеки в країні є позитивним для формування умов фінансової стабільності. Проте цього недостатньо. Для її забезпечення в країні також ефективно повинен функціонувати фінансовий ринок, стабільність повинна бути притаманною і для всієї банківської системи. Відповідно, враховуючи це, конкретизуємо базові положення ролі бюджетної безпеки в забезпеченні фінансової стабільності. До їх варто віднести такі:

- 1) формування належних обсягів бюджетних ресурсів для розвитку економіки країни, діяльності бюджетних установ;
- 2) ефективне управління дефіцитом державного бюджету;
- 3) вчасне використання бюджетних коштів на підтримку окремих галузей та сфер національного господарства, що опинилися у кризових ситуаціях;
- 4) вчасне здійснення соціальних виплат, постійне забезпечення соціально-економічного забезпечення громадян;
- 5) забезпечення дієвої системи управління державним боргом, що позитивно впливає на розвиток фінансового ринку в країні, дозволяє залучати інвестиції для активного функціонування національного господарства;
- 6) вчасність прийняття збалансованих державного бюджету та місцевих бюджетів сприяє підвищенню впевненості економічних суб'єктів у власному розвитку.

II. Екзогенна детермінація – сутність цього зв'язку полягає в здатності макрофінансових процесів, що відбуваються в державі впливати саме на бюджетну безпеку, стабільне функціонування бюджетної системи та загалом системи державних фінансів. У цьому випадку такий вплив можна розглядати як сукупність зовнішніх чинників, які детермінують процеси забезпечення належного рівня бюджетної безпеки. До їх числа належать:

- 1) економічний розвиток країни, що впливає на рівень надходжень до бюджетів усіх рівнів;
- 2) розвиток фінансового ринку, що дозволяє державі акумулювати внутрішні ресурси для забезпечення розбудови національної економіки;
- 3) стабільність національної валюти у довгостроковій перспективі, що сприяє реальному підвищенню соціальних стандартів;
- 4) ефективне управління інфляційними процесами, що дозволяє мінімізувати знецінення доходів працівників бюджетної сфери.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у статті розглянуто питання дослідження ролі бюджетної безпеки в забезпеченні фінансової стабільності держави. Проведено детальний розгляд сутності такої стабільності, конкретизовано її базові ознаки. Результати, що отримані у процесі реалізації наукового дослідження, дають підстави стверджувати про наявність взаємообумовленого впливу між системою бюджетної безпеки та рівнем фінансової стабільності в країні. Відповідно такий взаємозв'язок у статті було розкрито через ідентифікацію та поступовий опис його двох видів: ендогенна детермінація та екзогенна детермінація. Подальші дослідження в цій сфері можуть полягати в конкретизації чинників, що визначають силу впливу кожного з окреслених типів взаємозв'язку між системою бюджетної безпеки та фінансовою стабільністю.

Список використаних джерел

1. Абакуменко О. В., Бондаренко Д. В., Дубина М. В., Лук'яшко П. О. Розвиток фінансового ринку в контексті фінансової безпеки України : монографія. Чернігів : Чернігів. нац. технол. ун-т, 2016. 196 с.
2. Андрейків Т. Я., Канцір І. А., Сениш П. М. Концепція фінансової стабільності: теоретико-методичний підхід. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2016. Вип. 51. С. 155–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2016_51_30.
3. Богма О. С. Інституціоналізація як інструмент забезпечення бюджетної безпеки України. *Науковий вісник мукачівського державного університету. Серія економіка.* 2017. Вип. 1(7). С. 193–167.
4. Даниленко А. Що таке фінансова стабільність, та як центральні банки можуть її забезпечувати. *expla.bank.gov.ua*. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0026.html.
5. Забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах посткризової економіки / Я. В. Белінська [та ін.]. Київ : НІСД, 2011. 88 с.
6. Козюк В. В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності. *Вісник НБУ.* 2007. № 4 (134). С. 34–39.
7. Коріньок Я. О. Сутність фінансової стабільності та особливості її прояву. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* 2015. Вип. 11. Ч. 2. С. 126–130.
8. Любіч О. О., Домрачев В. М. Фінансова стабільність та інструменти запобігання фінансовим кризам: міжнародний досвід і рекомендації для України. *Фінанси України.* 2011. № 5. С. 78–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_5_10.
9. Пшик Б. І. Фінансова стабільність: сутність та особливості прояву. *Вісник СевНТУ. Сер.: Економіка і фінанси.* 2013. Вип. 138. С. 91–96.
10. Саврадим В. М. Фінансова стабільність: теоретичні обґрунтування й практичні підходи. *Наукові праці НДФІ.* 2013. № 4 (65). С. 30–37.
11. Самко Н. Г. Фінансова стабільність як чинник розвитку національної економіки. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка.* 2014. Вип. 710-711. С. 113–117.
12. Стабільність: хорошо или сомнительно? <http://p-rost.com.ua>. URL: <http://p-rost.com.ua/blog/post/stabilnost-horosho-ili-sommitelno>.
13. Унковська Т. Є. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів. *Економічна теорія.* 2009. № 1. С. 14–33.

14. Шевчук В. В. Фінансова стабільність держави та її ознаки. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. Вип. 1 (21). С. 181–188.

References

1. Abakumenko, O. V., Bondarenko, D. V., Dubyna, M. V., Lukiashko, P. O. (2016). *Rozvytok finansovoho rynku v konteksti finansovoi bezpeky Ukrainy [Development of the financial market in the context of financial security of Ukraine]*. Chernihiv: Chernihiv. nats. tekhnol. un-t [in Ukrainian].
2. Andreikiv, T. Ya., Kantsir, I. A., Senyshch, P. M. (2016). Kontseptsiiia finansovoi stabilnosti: teoretyko-metodychnyi pidkhid [The concept of financial stability: a theoretical and methodological approach]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, 51, 155–158. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2016_51_30.
3. Bohma, O. S. (2017). Instytutstionalizatsiia yak instrument zabezpechennia biudzhethnoi bezpeky Ukrainy [Institutionalization as a tool to ensure budget security of Ukraine]. *Naukovyi visnyk mukachivskoho derzhavnogo universytetu. Seriiia ekonomika – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Economy series*, 1(7), 193–167 [in Ukrainian].
4. Danylenko, A. *Shcho take finansova stabilnist, ta yak tsentralni banky mozhut yii zabezpechuvaty [What is financial stability, and how central banks can ensure it]*. [expla.bank.gov.ua](https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0026.html). Retrieved from https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0026.html.
5. Belinska Ya. V., Pokryshka D. S., Moldovan O. O., Medvedkina Ye. O., Miesiechko I. M., Bykhovchenko V. P. (2011). *Zabezpechennia finansovoi stabilnosti v Ukraini v umovakh postkryzovoi ekonomiky [Ensuring financial stability in Ukraine in post-crisis economy]*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
6. Koziuk, V. V. (2007). Monetarni aspekty rozvytku pohliadiv na problemu zabezpechennia hlobalnoi finansovoi stabilnosti [Monetary aspects of the views development on the problem of global financial stability]. *Visnyk NBU – Bulletin of the NBU*, 4 (134), 34–39 [in Ukrainian].
7. Korinok, Ya. O. (2015). Sutnist finansovoi stabilnosti ta osoblyvosti yii proiavu [The essence of financial stability and features of its manifestation]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*, 11 (2), 126–130 [in Ukrainian].
8. Liubich, O. O., Domrachev, V. M. (2011). Finansova stabilnist ta instrumenty zapobihannia finansovym kryzham: mizhnarodnyi dosvid i rekomendatsii dlia Ukrainy [Financial stability and tools for preventing financial crises: international experience and recommendations for Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 5, 78–93. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_5_10.
9. Pshyk, B. I. (2013). Finansova stabilnist: sutnist ta osoblyvosti proiavu [Financial stability: the essence and features of manifestation]. *Visnyk SevNTU. Ser.: Ekonomika i finansy – Bulletin of SevNTU. Ser.: Economics and Finance*, 138, 91–96 [in Ukrainian].
10. Savradym, V. M. (2013). Finansova stabilnist: teoretychni obgruntuvannia y praktychni pidkhody [Financial stability: theoretical justifications and practical approaches]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, 4 (65), 30–37 [in Ukrainian].
11. Samko, N. H. (2014). Finansova stabilnist yak chynnyk rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Financial stability as a factor in the development of the national economy]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Ekonomika – Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Economy*, 710-711, 113–117 [in Ukrainian].
12. *Stabylnost: khorosho yly somnytelno? [Stability: good or questionable?]*. <http://p-rost.com.ua>. Retrieved from <http://p-rost.com.ua/blog/post/stabilnost-horosho-ili-somnitelno>.
13. Unkovska, T. Ye. (2009). Systemne rozuminnia finansovoi stabilnosti: rozviazannia paradoksyv [Systemic understanding of financial stability: solving paradoxes]. *Ekonomichna teoriia – Economic theory*, 1, 14–33 [in Ukrainian].
14. Shevchuk, V. V. (2013). Finansova stabilnist derzhavy ta yii oznaky [Financial stability of the state and its features]. *Finansy, oblik i audyt – Finance, accounting and auditing*, 1 (21), 181–188 [in Ukrainian].

Рибак Сергій Олександрович – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Рыбак Сергей Александрович – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры финансов, банковского дела и страхования, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, 14035, Украина).

Rybak Sergey – PhD in Economics, Associate Professor, Doctoral student of Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).